

Opinia o projekcie ustawy budżetowej na rok 2005
w części 29 – obrona narodowa

1. Wstęp

Zmieniająca się dynamicznie sytuacja międzynarodowa, a zwłaszcza trudne do skontrolowania przez instytucje międzynarodowe prace w zakresie energii atomowej prowadzone w państwach środkowego i dalekiego wschodu, terroryzm oraz przestępczość zorganizowana, wymaga zdecydowanej reakcji społeczności międzynarodowej.

Polska prowadzi politykę zaangażowania w sprawy utrzymania pokoju i bezpieczeństwa w skali regionalnej i globalnej, czego najlepszym wyrazem jest udział w operacjach pokojowych podejmowanych pod kierunkiem organizacji międzynarodowych.

Nasze zaangażowanie wymaga stałego rozwoju i modernizacji Sił Zbrojnych celem dostosowania ich do standardów NATO. Ma to oczywisty wpływ na kształt ustawy budżetowej.

2. Wydatki obronne

Wielkość wydatków obronnych jest zagwarantowana ustawą o przebudowie i modernizacji Sił Zbrojnych RP na poziomie 1,95% Produktu Krajowego Brutto roku poprzedniego i wynosi w części 29 – obrona narodowa – 17.240,0 mln zł, z czego w dziale 752 – obrona narodowa – 12.107.239 tys. zł. W porównaniu z rokiem ubiegłym, w którym przewidziano kwotę 10.951.219 tys. zł, co oznacza wzrost o 10,56%.

Wydatki majątkowe w dziale 752 – obrona narodowa zaplanowano w wysokości 3.140.862 tys. zł, co w stosunku do roku ubiegłego, w którym obrona dysponowała kwotą 2.500.916 tys. zł, oznacza wzrost o 25,6%.

Poza wykazaną w części 29 – obrona narodowa kwotą wydatków budżetowych MON w wysokości 17.240,0 mln zł w innych częściach projektu budżetu zostały wyodrębnione dodatkowe środki przeznaczone na zadania związane z obronnością kraju. I tak:

- zgodnie z ustawą wprowadzającą program wieloletni wyposażenia Sił Zbrojnych RP w samolot wielozadaniowy, w ramach rezerw celowych budżetu ujęto środki w wysokości 439,2 mln zł,

- Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych – 96,5 mln zł,
- wpływy z prywatyzacji przemysłu obronnego – 13,2 mln zł,
- środki z budżetu Ministra Nauki i Informatyzacji, przeznaczone na badania obronne – 148,1 mln zł,
- środki otrzymane w ramach udziału Polski w Programie Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Dziedzinie Bezpieczeństwa – 279,3 mln zł,
- środki pomocowe z programu bezzwrotnej pomocy rządu USA /NSIP/ – 260 mln zł,
- środki pomocowe z programu szkoleniowego /IMET/ – 8 mln zł.

Należy stwierdzić z zadowoleniem, że w budżecie roku 2005 w dziale 752 – obrona narodowa nastąpiła korzystna dla gospodarki narodowej ewolucja charakteru wydatków, zmienna wyraźnym wzrostem wydatków majątkowych. Zwiększenie wydatków majątkowych, głównie w części przeznaczonej na zakupy inwestycyjne, jak też zwiększenie wydatków bieżących w części przeznaczonej na zakupy amunicji, materiałów wybuchowych, paliw, smarów, wyposażenia itp. powoduje bowiem, poza niekwestionowaną korzyścią dla obronności kraju, ożywienie gospodarcze i spadek bezrobocia.

W aspekcie wpływu budżetu obronnego na gospodarkę narodową na szczególną uwagę zasługują programy modernizacyjne. Zakłada się, że w roku 2005 nastąpi:

- wyposażenie jednostek sił wysokiej gotowości w nowoczesne systemy dowodzenia, łączności i informatyki,
- dostosowanie systemu rozpoznania i WE do współpracy z systemem NATO,
- poprawę możliwości manewrowych i ogniowych jednostek sił wysokiej gotowości,
- zwiększenie możliwości bojowych systemu obrony powietrznej,
- zwiększenie mobilności i możliwości transportowych wojsk.

Siły zbrojne RP zostaną wyposażone w nowoczesne uzbrojenie i sprzęt wojskowy zwiększające potencjał bojowy, w tym m.in.:

- sprzęt dowodzenia i łączności,
- kołowe transportery opancerzone,
- zestawy przeciwpancernych pocisków kierowanych,
- nowoczesne systemy obrony powietrznej,
- samoloty transportowe.

Zakup znaczącej części sprzętu i uzbrojenia w fabrykach krajowych, jak pisałem wcześniej, będzie miał korzystny wpływ na rozwój gospodarczy i wzrost dochodu narodowego.

Wydatki na obronę narodową zaplanowane na rok 2005, chociaż wyższe niż w roku ubiegłym, są zdecydowanie niższe niż w NATO i innych krajach europejskich. Według MON wydatki te, przeliczone w USD na mieszkańca, przy wykorzystaniu danych statystycznych NATO wynoszą w Polsce 122 USD, przy średniej NATO 393 USD. W świetle powyższego podejmowane w Sejmie RP próby ograniczenia budżetu MON i przeznaczenia pewnej jego części na cele nie związane z obronnością należy uznać za nieodpowiedzialne.

3. Fundusze celowy i motywacyjny

Fundusze celowy i motywacyjny powstały w miejsce zlikwidowanych środków specjalnych. Są to:

1. Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych Ministra Obrony Narodowej, którego wpływy pochodzą z następujących źródeł:
  - z udostępniania poligonów na rzecz wojsk obcych,
  - ze specjalistycznych usług wojskowych wykonywanych w czasie realizacji zadań szkoleniowych,
  - z wpłat Agencji Mienia Wojskowego,
  - ze sprzedaży mienia ruchomego Skarbu Państwa, będącego na wyposażeniu polskich jednostek wojskowych poza granicami kraju,
  - z dywidend i przychodów z prywatyzacji spółek powstałych w wyniku przekształcenia przedsiębiorstw przemysłu obronnego.
2. Fundusz motywacyjny Żandarmerii Wojskowej, którego środki pochodzą z odpisu 20% dochodów uzyskanych przez Skarb Państwa z tytułu przepadku rzeczy lub korzyści majątkowych z przedmiotów pochodzących z ujawnionych przez Żandarmerię Wojskową przestępstw i wykroczeń.

Z przychodów uzyskanych z powyższych funduszy na zadania związane z realizacją programu określonego w ustawie o przebudowie i modernizacji technicznej i finansowaniu Sił Zbrojnych RP w roku budżetowym 2005 przeznacza się 96.513 zł.

Chciałbym w tym miejscu poddać pod rozwagę uzupełnienie źródeł zasilania Funduszu Modernizacji Sił Zbrojnych o wpływy ze sprzedaży broni strzeleckiej stanowiącej rezerwę mobilizacyjną, a obecnie, po przystąpieniu Polski do NATO, mało użyteczną.

Broń ta, a w szczególności karabinki szturmowe na nabój 7,62, mogłyby być z powodzeniem sprzedane po atrakcyjnych cenach przykładowo na wyposażenie nowopowstającej armii irackiej, która posługuje się prawie wyłącznie taką bronią, a za uzyskane środki MON mógłby

kupić w polskich fabrykach karabinki na nabój NATO 5,56. Operacja taka pozwoliłaby z jednej strony na zwolnienie części magazynów i z drugiej strony na szybsze wyposażenie polskiego wojska w broń kompatybilną z bronią NATO.

4. Podsumowanie

Przedstawiony projekt budżetu został przygotowany starannie, obejmuje wszelkie dziedziny działalności resortu i pozwala na wykonanie głównych celów w zakresie modernizacji i rozwoju Sił Zbrojnych zaplanowanych na rok 2005.

Struktura wydatków pozwala sądzić, że przeznaczone na obronę narodową fundusze zaowocują również wzrostem gospodarczym. W planach modernizacyjnych i rozwojowych są bowiem programy dające impuls wzrostu gospodarki narodowej. Można do nich zaliczyć m.in. kołowe transportery opancerzone, przeciwpancerne pociski kierowane, śmigłowiec W3 Sokół Głuszec, samolot transportowy PZL M-28B.

W moim odczuciu budżet w relacji do możliwości finansowych państwa jest właściwy i może być przyjęty przez Senat RP.

2 grudnia 2004 r.

Jerzy Kochanek

**Opinia o projekcie ustawy budżetowej na rok 2005
w części 42 – sprawy wewnętrzne**

1. Wstęp

Bezpieczeństwo obywateli rozumiane zarówno jako zapewnienie bezpieczeństwa i spokoju pojedynczemu obywatelowi i ogólnie rozumianego porządku publicznego, ochrona przeciwpożarowa i ratownictwo to sprawy bliskie każdemu. Rolą i obowiązkiem państwa jest zatem spełnić oczekiwania obywatelskie w tym zakresie. Budżet powinien więc zapewnić środki na realizację zadań w tym obszarze, a jego kształt będzie wywierał wpływ na stan bezpieczeństwa nie tylko w roku budżetowym, ale także w dłuższej perspektywie czasowej.

2. Planowane wydatki

Opinia dotyczy projektowanych rozwiązań budżetowych w części 42 – sprawy wewnętrzne w dziale 754 – bezpieczeństwo i ochrona przeciwpożarowa.

W dziale tym zaplanowano wydatki w kwocie 7.145.828 tys. zł, z czego na wydatki majątkowe zaplanowano tylko 137.249 tys. zł, czyli 1,9%.

Dodatkowo w części 85 – budżety wojewodów w dziale 754 – bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa przewidziano kwotę 1.458.535 tys. zł, z czego na wydatki majątkowe przeznaczono 56.860 tys. zł, tj. 3,8%.

Oznacza to, że formacje odpowiedzialne na bezpieczeństwo i ratownictwo, takie jak policja, straż pożarna oraz ratownictwo górskie i wodne pozostaną z niedostatkami sprzętu. Sytuacja ta jest trudna do zaakceptowania, gdyż chodzi tu o bezpieczeństwo obywatela i bardzo często o życie ludzkie.

Zostało to zauważone w Sejmie RP, ponieważ wniesiono kilka poprawek. Z poprawek przedstawionych przez Komisję Finansów Publicznych w czasie głosowania przyjęto poprawki 1 i 13 (druk sejmowy nr 3423-A) zwiększające budżet w części 42 – sprawy wewnętrzne o 220.000 tys. zł z przeznaczeniem m.in. na:

- kamizelki kuloodporne, doposażenie w sprzęt i remonty komend powiatowych policji – 104.000 tys. zł,
- radiowozy dla komend powiatowych policji – 50.000 tys. zł,

- na działalność inwestycyjną komend powiatowych straży pożarnej i na dotacje dla jednostek ochrony przeciwpożarowej działających w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego – 30.000 tys. zł,
- na zakup sprzętu i uzbrojenia w straży granicznej – 5.000 tys. zł.

Nie znalazła zrozumienia poprawka nr 12, przeznaczająca dodatkowo na wyposażenie policji w broń i kamizelki kuloodporne oraz radiowozy i remonty kwotę 112.600 tys. zł. Proponuję, aby Senat RP rozważył celowość przyjęcia tej poprawki.

2. Podsumowanie

Z lektury projektu budżetu na rok 2005 wynika, że zagadnienie bezpieczeństwa szeroko pojętego nie jest traktowane jako priorytet. Przeznaczenie na wydatki majątkowe tylko 1,9% zaplanowanych środków oznacza strukturalne niedoinwestowanie służb. A przecież bezpieczeństwo to nie tylko policja, lecz także straż pożarna, która poza gaszeniem pożarów zajmuje się ratownictwem i usuwaniem skutków klęsk żywiołowych, straż graniczna oraz ratownictwo górskie i wodne. Służby te nie są w stanie wypełniać nałożonych na nie zadań bez właściwego sprzętu. Gołym okiem widać, czym jeżdżą patrole powiatowych komend policji (jeśli mają środki na paliwo). Straż pożarna z braku odpowiednich drabin nie może gasić pożarów wysokich budynków, Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe nie może doczekać się sprawnego helikoptera, stacje ratownictwa wodnego nie mają sprzętu do podnoszenia wywrotek.

Reasumując służby operacyjne, od których zależy nasze bezpieczeństwo, powinny zostać doinwestowane, a zatem wydatki majątkowe w budżetach policji, straży pożarnej, straży granicznej i ratownictwa według mojej oceny nie są wystarczające.

2 grudnia 2004 r.

Jerzy Kochanek

Jerzy Kochanek

**Opinia o projekcie ustawy budżetowej na rok 2005
w części 57 – Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego**

1. Wstęp

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego jest istotnym komponentem w systemie bezpieczeństwa kraju. Ma do spełnienia ważną rolę w segmencie ochrony kontrwywiadowczej, w tym zapewnienie wczesnego wykrywania symptomów zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa i obywateli, ostrzeżenie przed zagrożeniami dla gospodarki, działania antykorupcyjne, ochrona informacji niejawnych itp. Zakres obowiązków jest bardzo szeroki, zatem ABW powinna mieć do dyspozycji adekwatne siły i środki finansowe.

2. Wydatki

Budżet Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego na rok 2005 (część 57) po stronie wydatków zamyka się kwotą 382.195 tys. zł, co w porównaniu z rokiem 2004 stanowi wzrost o 6,6%, w tym w dziale 754 – bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – 382.05 tys. zł.

Wydatki bieżące zaplanowane w budżecie mają wynieść 346.069 tys. zł, z czego płace pochłoną 230.514 tys. zł, a planowane wydatki majątkowe 7.500 tys. zł, co stanowi 65% wydatków roku 2004.

Według mojej oceny budżet Agencji Bezpieczeństwa Narodowego, w zestawieniu z zadaniami na nią nakładanymi, jest raczej skromny. Z porównania nakładów na różne rodzaje wydatków wynika, że Agencja, po zaspokojeniu potrzeb na bieżącą działalność, dysponuje niewielkimi środkami na działalność operacyjną.

3. Uwagi

Nie znam rzeczywistych potrzeb finansowych Agencji i trudno mi przewidywać koszty jej funkcjonowania. Myślę jednak, że może ona spełniać swoje zadania dysponując odpowiednią liczbą informatorów i agentury penetrującej środowiska uznane za potencjalnie zagrażające bezpieczeństwu kraju. Dotyczy to zarówno gospodarki, jak też polityki i środowisk mogących mieć wpływ na zagrożenia terroryzmem. Informatorzy za swoją działalność muszą być odpowiednio wynagradzani i na ten cel nie może zabraknąć środków.

2 grudnia 2004 r.

Jerzy Kochanek

Jerzy Kochanek

**Opinia o projekcie ustawy budżetowej na rok 2005
w części 59 – Agencja Wywiadu**

1. Wstęp

Agencja Wywiadu jest ważnym ogniwem w systemie funkcjonowania nowoczesnego państwa. Jest źródłem informacji niejawnych o sytuacji za granicami kraju we wszystkich możliwych segmentach jak polityka, gospodarka, terroryzm międzynarodowy. Realizacja celów wymaga wiedzy, doświadczenia i przede wszystkim odpowiednich środków finansowych.

2. Wydatki

Projekt budżetu na rok 2005 w części 59 – Agencja Wywiadu przewiduje po stronie wydatków kwotę 69.978 tys. zł, z czego na wydatki bieżące przypada 65.426 tys. zł, a na wydatki majątkowe 174 tys. zł.

Budżet ten świadczy dobitnie o nie docenianiu roli wywiadu w nowoczesnej polityce i gospodarce.

3. Podsumowanie

Trudno podsumować budżet jednostki organizacyjnej, która powinna być mózgiem polityki zagranicznej i źródłem niedostępnych normalną drogą informacji, uzyskiwanych często z narażeniem życia w sytuacji, kiedy planowane wydatki majątkowe z trudem wystarczą na dwa średniej klasy samochody.

2 grudnia 2004 r.

Jerzy Kochanek

**Opinia o projekcie ustawy budżetowej na rok 2005
w części 83 – rezerwy celowe.**

1. Wstęp

Rezerwy celowe przewidziane w projekcie budżetu na rok 2005 wynoszą ogółem 10.991.651 tys. zł i stanowią 93,7% kwoty rezerw celowych zapisanych w budżecie roku 2004.

Dla bezpieczeństwa i obronności kraju ważne są w szczególności:

- poz. 23 – realizacja programu wyposażania Sił Zbrojnych RP w samoloty wielozadaniowe – 439.180 tys. zł,
- poz. 38 – utrzymanie mocy produkcyjnych w przemyśle obronnym – 5.000 tys. zł,
- poz. 59 – zakup samolotu średniego zasięgu dla VIP – 50.000 tys. zł.

2. Realizacja programu samolotowego

Kwota rezerw celowych na program wyposażania Sił Zbrojnych RP w samoloty wielozadaniowe wynika z ustawy wprowadzającej ten program i przeznaczone są na prace modernizacyjne związane z przystosowaniem istniejącej infrastruktury do przyjęcia nowych samolotów.

Kwota rezerw wynosi 0,5% PKB, jest wyższa niż w roku 2004 (0,4% PKB) i zabezpiecza potrzeby MON w tym zakresie.

3. Utrzymanie mocy produkcyjnych w przemyśle obronnym

Na utrzymanie mocy produkcyjnych w przemyśle obronnym zaplanowano kwotę 5.000 tys. zł.

Kompensowanie strat przemysłu powstających w wyniku utrzymywania nie wykorzystanych mocy produkcyjnych jest słuszne. Dla przemysłu obronnego nie można bowiem stosować bezpośrednio kryteriów ekonomicznych właściwych dla działalności przedsiębiorstw w warunkach gospodarki rynkowej, gdyż z mocy prawa przedsiębiorstwa te zobowiązane są do utrzymywania nie wykorzystanych w czasie pokoju mocy produkcyjnych, niezbędnych do realizacji zadań czasu „W”.

4. Zakup samolotu średniego zasięgu dla VIP

Program wyposażenia rządowej eskadry lotniczej w nowy samolot jest generalnie słuszny. Kwota przeznaczona na powyższy cel jest wysoka i powinna być wydana z korzyścią dla gospodarki narodowej. Mam tu na myśli bądź offset, bądź też zakup samolotu nie wyposażonego i wyposażenie go w polskich fabrykach zgodnie z sugestią użytkownika. Procedura taka jest normalna w krajach zachodnich. Samoloty dla VIP-ów wyposażane są bowiem przez firmy zewnętrzne. Producent samolotu tym się nie zajmuje.

5. Wnioski mniejszości

Komisja Finansów Publicznych przedłożyła Sejmowi RP wnioski mniejszości (druk sejmowy nr 3423), z których dwa dotyczą spraw bezpieczeństwa wewnętrznego. Są to wnioski :

- Wniosek nr 7. W części 42 sprawy wewnętrzne zwiększyć wydatki majątkowe o kwotę 10.000 tys. zł z przeznaczeniem na krajowy system ratowniczo-gaśniczy. Źródło finansowania – zmniejszenie rezerwy celowej poz. 25 środki na finansowanie przez Krajowe Biuro Wyborcze ustawowo określonych zadań dotyczących wyborów i referendów. Wniosek ten został odrzucony.
- Wniosek nr 14. W załączniku nr 6 – wykaz inwestycji wieloletnich wprowadzić nową pozycję – krajowy system ratowniczo-gaśniczy na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej – Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, Planowane nakłady na rok 2005 – 10.000 tys. zł. Źródło finansowania – część 83 rezerwy celowe, poz. 9 – rezerwa na usuwanie skutków klęsk żywiołowych. Wniosek został przyjęty.

Nie zmienia on kwoty rezerw przeznaczonych dla straży pożarnej, gdyż usuwanie klęsk żywiołowych należy właśnie do straży. W wyniku tego przesunięcia komenda główna straży pożarnej będzie miała system w zamian za nie wykonane prace przy usuwaniu skutków huraganów.

6. Podsumowanie

Generalnie biorąc środki przewidziane w rezerwach celowych na potrzeby związane z obronnością i bezpieczeństwem wewnętrznym pozwalają na wykonanie zaplanowanych zamierzeń.

2 grudnia 2004 r.

Jerzy Kochanek

Jerzy Kochanek

**Opinia o projekcie ustawy budżetowej na rok 2005
w części 85 – budżety wojewodów**

1. Wstęp

Budżety wojewodów planowane są w wysokości 12.772.818,- tys. zł, co w porównaniu z rokiem 2004 oznacza wzrost o 61,4%. Z kwoty tej w dziale 752 – obrona narodowa zaplanowano 9.420 tys. zł, a w dziale 754 – bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – 1.358.535 tys. zł. Środki te uzupełniają budżety obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych w segmentach będących w gestii wojewodów.

2. Obrona narodowa

Wydatki obronne planowane w budżetach wojewodów obejmują m.in. przedsięwzięcia związane z utrzymaniem i doskonaleniem podsystemów kierowania obronnością, stanowiska łączności na potrzeby kierowania obronnością, szkolenie obronne kadr kierowniczych i realizowanie przygotowań ochronnych, gospodarczych oraz informacyjnych.

Przewidziano też niewielką kwotę 10.000 zł na koszty związane z wykonywaniem funkcji gospodarza (HNS).

3. Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa.

Z zaplanowanej w budżetach wojewodów kwoty 1.358.535 tys. zł na potrzeby straży pożarnej przewidziano 1.468.783 tys. zł z przeznaczeniem na funkcjonowanie komend wojewódzkich i powiatowych straży pożarnej oraz na organizację krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Program organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego został dodatkowo zasilony kwotą 10.000 tys. zł w wyniku przyjęcia wniosku mniejszości w tej sprawie.

4. Podsumowanie

Budżet wojewodów w roku 2005 zaplanowano w wysokości przewyższającej kwoty ubiegłorocznej o 61,4%. Jest to przyrost znaczący, należy więc zakładać, że zaplanowane środki budżetowe pozwolą na nie zakłóconą realizację zadań.

2 grudnia 2004 r.

Jerzy Kochanek